

1. ÜNİTE

**BİR KAHRAMAN
DOĞUYOR**

KONULAR

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı
(XX. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devleti)

Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa
(Mustafa Kemal'in Doğumu, Ailesi ve Çocukluğu)

Buhranlar Büyük Kahramanlar Doğurur
(Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Kişiler ve Olaylar)

Adım Adım Liderliğe
(I. Dünya Savaşı'na Kadar Mustafa Kemal'in Askerlik Hayatı)

İTA.8.1.1.

Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

İTA.8.1.2.

Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

İTA.8.1.3.

Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

İTA.8.1.4.

Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı (XX. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devleti)

1. 1789 yılında yaşanan Fransız İhtilali sonucunda ortaya çıkan fikirler tüm dünyada büyük değişimlerin yaşanmasına neden oldu. Bu fikirlerden öyle biri vardı ki imparatorlukların yıkılmasına, yerine ulusal devletlerin kurulmasına yol açtı. Öyle ki 19. yüzyıldan günümüze kadar dünya haritası sürekli değişti. Bu değişim iki dünya savaşının da temel nedeni oldu.

Bu açıklamada söz edilen fikir akımı aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Milliyetçilik B) Osmanlıcılık
C) Turancılık D) İslamcılık

2. Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecine girmesinin temel nedenini, Avrupa'daki bilim ve teknik alanında yaşanan gelişmelerin takip edilememesi olarak açıklayan bu fikir akımı; devletin yıkılmaktan ancak Avrupa'yı takip ederek kurtulabileceğini savunmuştur. Bu fikir akımına ait ilk atılımlar 18. yüzyılda Lale Devri ile başlamış ve imparatorluğun son dönemine kadar sürdürülmüştür.

Bu açıklamada söz edilen fikir akımı aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Milliyetçilik B) Batıcılık
C) Osmanlıcılık D) Ümmetçilik

3. Osmanlı Devleti'nin ilk aydın muhalefeti olan Genç Osmanlılar; devleti dağılmaktan kurtarmak için tüm Osmanlı vatandaşlarının, padişahın yanında ülke yönetimine katılması gerektiğini savunmuştur.

Buna göre Genç Osmanlıların aşağıdaki yönetim şekillerinden hangisini savundukları söylebilir?

- A) Meşruti monarşi B) Mutlak monarşi
C) Cumhuriyet D) Oligarşi

4. Fransız İhtilali'nin ardından milliyetçilik fikri dünyaya yayılmıştır. Milliyetçilik akımının getirdiği etkiyle "Her millete bir devlet!" fikri doğrultusunda hareket eden Osmanlı Devleti'ndeki azınlık milletler, bağımsızlık isyanlarına başlamıştır. Bu durum Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünün tehlike altına girmesine neden olmuştur.

Bu bilgide milliyetçilik akımının, Osmanlı Devleti'ne aşağıdaki alanlardan hangisindeki etkisinden söz edilmiştir?

- A) Askerî B) Sosyal
C) İktisadi D) Siyasi

5. Jön Türkler, Meşrutiyet'i ilan etmeyi kabul eden II. Abdülhamit'i tahta çıkardılar. Padişah, 1876 yılında Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan Kanunuesasi'yi yürürlüğe koydu. Böylece Osmanlı Devleti'nde anayasal düzene geçilirken mutlakiyet yönetimi yerini meşrutiyete bıraktı.

Bu açıklamada aşağıdaki alanlardan hangilerinin de yaşanan değişime yer verilmiştir?

- A) Askerî - Siyasi B) Dinî - Siyasi
C) Siyasi - Hukuki D) Ekonomik - Dinî

6. Osmanlı Devleti'nde azınlıklara yönelik ilan edilen Islahat Fermanı'yla devleti parçalanmaktan kurtarmak ve Avrupalıların Osmanlı Devleti'nin iç işlerine müdahalesini engellemek amaçlanmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde Islahat Fermanı'nın ilan edilmesinde aşağıdaki düşüncelerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Halkın yönetime katılmasını sağlamak
B) Avrupalı devletlerden borç para almak
C) Anayasal yönetime geçmek
D) Devletin bağımsızlığını korumak

7. 1789 Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik akımı; Osmanlı Devleti'nde ilk olarak Sırlar, Yunanlılar, Bulgarlar gibi topluluklar üzerinde etkili olmuştur. Bu uluslar; Rusya, İngiltere, Fransa gibi devletlerden aldıkları destekle bağımsızlıklarını kazanmışlardır.

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İmparatorluk niteliği taşımaktadır.
- B) Milliyetçilik akımının etkisi ilk olarak Balkanlardaki topraklarında görülmüştür.
- C) Osmanlıcılık düşüncesinden istenilen sonuç alınmıştır.
- D) Avrupalı Devletler, iç işlerine müdahale etmiştir.

8. Sanayi İnkılabı, insan ve hayvan gücüne dayalı üretimden makine gücüne dayalı üretime geçiştir. Bu geçiş; sanayileşen ülkelerin fabrikalarında işleyecek ham madde ve ürettiklerini satacak pazar arayışına girmelerine neden olmuştur. Osmanlı Devleti'nin, zengin ham madde kaynaklarına sahip olması ve nüfus miktarı sanayileşen ülkelerin gözlerini Osmanlı topraklarına dikmelerine yol açmıştır.

Buna göre Sanayi Devrimi'nin aşağıdakilerden hangisine neden olduğu söylenebilir?

- A) Osmanlı'da işlenmiş madde üretiminin artmasına
- B) Azınlıkların bağımsızlık hareketlerine girişmesine
- C) Sömürgeciliğin hızlanmasına
- D) Osmanlının Avrupa karşısında güç kazanmasına

9. Tanzimat Fermanı, Batılı devletlerin desteğini alarak ayaklanan gayrimüslim halkın devlete bağlılığını sağlamak amacıyla, 1839'da Hariciye Nazırı Mustafa Reşit Paşa tarafından, Gülhane Parkı'nda okunarak Osmanlı halkına duyurulmuştur. Bu fermanla tüm Osmanlı vatandaşlarına can ve mal güvenliği sağlanmış, adil yargılanma hakkı tanınmış ve tüm vatandaşlar için askerlik yapma zorunluluğu getirilmiştir. Padişah dâhil herkesin bu fermana uyması kararı alınmıştır.

Bu metne göre Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabına ulaşamaz?

- A) Tanzimat Fermanı'nın ilanına neden olan etkenler nelerdir?
- B) Tanzimat Fermanı hangi padişahın emriyle ilan edilmiştir.
- C) Tanzimat Fermanı'nda hangi kararlara yer verilmiştir?
- D) Tanzimat Fermanı hangi yüzyılda ilan edilmiştir?

10. Avrupa'da hızlanan fabrikalaşma sürecine, Osmanlı Devleti'nin el emeğine dayalı yerli üretimi dayanamamış ve devletin ekonomisi çökme noktasına gelmiştir. Osmanlı Devleti, Avrupa bankalarından aldığı dış borçları ödeyemeyeceğini ilan edince alacaklı devletler, Düyyûn-u Umûmiye İdaresini kurarak Osmanlı vergi kaynaklarının bir kısmına el koymuştur.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili olarak,

- I. Sanayi İnkılabı'nı gerçekleştirememiştir.
- II. Gelirleri artmıştır.
- III. Ekonomik bağımsızlığını kaybetmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı (XX. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devleti - I)

1. “Her millete bir devlet” anlayışı doğrultusunda gelişen milliyetçilik akımı, Osmanlı Devleti’ni de etkilemiştir. Milliyetçilik akımının etkisiyle yaşanan azınlık isyanlarına karşı Osmanlı devlet adamları, birtakım düşünce akımları geliştirmiştir. Bu akımlardan biri de Osmanlıcılıktır. Osmanlıcılık; Osmanlı vatandaşlarının dil, din, ırk ve mezhep farkı gözetmeksizin kanunlar karşısında eşit olması anlayışını savunan akımdır. Bu akım, özellikle gayrimüslim halkın devlete olan bağlılığını artırma düşüncesiyle geliştirilmiştir. Tanzimat ve Islahat fermanları ile meşruiyet yönetimi, bu düşüncenin ürünüdür.

Bu bilgilere göre Osmanlıcılık ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Milliyetçilik akımına karşı geliştirilmiştir.
- B) Padişahın mutlak hâkimiyetini güçlendirmiştir.
- C) Osmanlı toplumunda, birlik ve beraberliği sağlamayı amaçlamıştır.
- D) Birtakım ıslahatların yapılmasına ortam hazırlamıştır.

2. Fransız İhtilali’nin meydana gelmesinde yalnızca iç dinamikler etkili olmamıştır. O dönemde Fransa’da yaşanan siyasi sorunlara karşın dünyadaki demokratik gelişmeler Fransız halkının ihtilal sürecine katılımını artırmıştır.

Bu ifadeler Fransız İhtilali’nin aşağıdaki nedenlerinden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Fransa halkının, İngiltere ve ABD’deki demokratik gelişmeleri takip etmesi
- B) Fransa’da halkın sosyal sınıflara ayrılmış olması
- C) Fransa kralının, halkı ağır bir vergi yükünün altına sokması
- D) Monarşik düzenin toplum üstünde baskı yaratması

3. Sanayi İnkılabı’na ayak uyduramayan ve ekonomisi bozulan Osmanlı Devleti, uzun süren ve genellikle yenilgiyle sonuçlanan savaşların giderlerini karşılamakta zorlanmaktaydı. Bu zorluğu aşmak için Kırım Savaşı sırasında İngiltere’den ilk kez dış borç alındı. Zamanla diğer Avrupa devletlerinden de borç alma yoluna gidildi. Alınan paralar genellikle savaş giderleri ve altyapı çalışmaları için kullanıldı. Osmanlı Devleti bir süre sonra borçlarını ödeyemez hâle geldi. 1881’de Avrupa devletleri tarafından Düyûnu Umûmiye İdaresi kuruldu. Bu kuruluş, Osmanlı Devleti’nin düzenli gelir kaynaklarını denetim altına aldı.

Osmanlı Devleti’nin 19. yüzyıldaki bu durumu göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisinin zarar gördüğü söylenebilir?

- A) Monarşik devlet yapısının
- B) Teokratik devlet anlayışının
- C) Bağımsız devlet yapısının
- D) Çok uluslu devlet yapısının

4. Fransız İhtilali ile hürriyet, eşitlik, adalet ve milliyetçilik gibi fikirler dünyaya yayıldı. Özellikle milliyetçilik fikri, Osmanlı Devleti’ni olumsuz etkiledi. Fransızlar milliyetçilik fikrini, “Her millete bir devlet!” sloganıyla dış politikada bir araç olarak kullandılar. Milliyetçilik fikrinden etkilenen azınlıklar, Avrupalı devletlerin de kışkırtmasıyla isyan etmeye başladılar. Sırplarla başlayan isyanlar, diğer azınlıklara yayıldı. İsyânların etkisi, devletin özellikle Doğu Avrupa ve Balkan topraklarında daha yıkıcı oldu. İsyânlar sonucunda Balkanlarda huzur bozuldu.

Buna göre Osmanlı Devleti’nin milliyetçilik akımından olumsuz etkilenmesinde, aşağıdaki özelliklerinden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Çok uluslu bir yapıya sahip olması
- B) Geniş bir coğrafyaya yayılmış olması
- C) Teokratik bir yapıya sahip olması
- D) Ekonomik olarak zayıf durumda olması

5.

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NDE MEYDANA GELEN GELİŞMELER

Tanzimat Fermanı (1839)

Mahkemelerin herkese açık yapılacağı, herkesin kanun önünde eşit olacağı, tüm vatandaşların can ve mal güvenliğinin devlet güvencesi altına alınacağı ve her gücün üstünde kanun gücü olduğu duyurulmuş ve dönemin padişahı Abdülmecit de fermana uyacağına dair yemin etmiştir.

Islahat Fermanı (1856)

Gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü ifadelerin kullanılması yasaklanmış, Osmanlı ülkesinde yaşayan gayrimüslimlere devlet memuru olabilme, kendi okul ve hastanelerini açabilme hakkı verilmiştir.

Kanunuesasi(1876)

İlan edilen bu anayasa ile Osmanlı tarihinde halka ilk kez seçme ve seçilme hakkı tanınmış ve Mebusan Meclisi açılmıştır. Yapılan seçimler sonucunda 69'u Müslüman, 46'sı gayrimüslim olmak üzere 115 milletvekili mecliste görev yapma hakkı kazanmıştır.

19. yüzyılda meydana gelen bu gelişmelere göre Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Demokratikleşme yolunda adımlar atılmıştır.
- B) Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile hukuk devleti olma yolunda adım atılmıştır.
- C) Kanunuesasi ile anayasal düzene geçilmiştir.
- D) Islahat Fermanı'nın ilanı ile ilk kez anayasal bir yönetim anlayışını benimsemiştir.

6. Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren güçlü bir devlet olmuştur. Ancak gerek devlet kurumlarındaki bozulmalar gerekse Avrupa'da meydana gelen olay ve gelişmelerin etkisiyle zamanla eski gücünü kaybetmiştir. Osmanlı Devleti, Avrupa'daki gelişmelerin etkisiyle içine düştüğü zor durumdan kurtulmak, azınlıkların isyanlarına son vermek ve devletin dağılmasını önlemek amacıyla yönetimde bazı düzenlemeler yapmıştır.

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti'nin durumuyla ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Devletin çöküşüne engel olmak amacıyla idari alanda düzenlemeler yapılmıştır.
- B) Avrupa'da yaşanan gelişmelerden olumsuz yönde etkilenmiştir.
- C) Yönetim alanında yaptığı düzenlemeler başarılı olmuştur.
- D) İdari alanda yaşanan bozulmalar, gücünü kaybetmesine neden olmuştur.

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı (XX. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devleti - II)

1.

Osmanlıcılık

Osmanlı Devleti'nde yaşayan halkın tamamı din, dil, ırk ve etnik yapısı dikkate alınmadan aynı haklara sahip olacaktı. Böylece toplumda eşitlik sağlanacak ve farklı milletlerden oluşan Osmanlı Devleti dağılmaktan kurtulacaktı.

İslamcılık

II. Abdülhamit Dönemi'nde etkili olan bu fikir akımına göre Osmanlı padişahı aynı zamanda Müslümanların halifesi olduğu için kurulacak birlik, devlete eski gücünü ve saygınlığını yeniden kazandıracaktı.

Bu fikir akımlarının ortak amaçları arasında;

- I. Osmanlı Devleti'ni yıkılmaktan kurtarmak,
- II. Osmanlı Devleti'nin çok uluslu yapısını korumak,
- III. azınlıkları devlet yönetimine dâhil etmek

durumlarından hangilerinin yer aldığı söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

2. İngiltere'de 18. yüzyılda meydana gelen Sanayi İnkılabı'yla birlikte hızlı ve seri üretim artmış, bunun sonucunda ürünlerin fiyatları ucuzlamıştır. Avrupa'da yaşanan bu sanayileşme hareketlerine ayak uyduramayan Osmanlı Devleti'nde yerli üretim azalmaya başlamış ve Batı'dan gelen ürünlere talep artmıştır. Bütün bu gelişmeler devletin dışa bağımlılığının artmasına yol açmıştır.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisine neden olduğu söylenemez?

- A) Batı'nın açık pazarı hâline gelmesine
- B) Kapitülasyonların kaldırılmasına
- C) Esnaf örgütlerinin önemini kaybetmesine
- D) El tezgâhlarında yapılan üretimin azalmasına

3.

19. yüzyılda Sanayi Devrimi'ni gerçekleştiren ülkelerin; un, şeker, pamuk ile petrol, kömür, demir arayışı Avrupalı ülkelerin Arap Yarımadası ve Orta Doğu'ya ilgi duymalarına neden olmuştur. Batılı devletler Osmanlı toprağı olan bu bölgeleri ele geçirmek için, Arap halkını bağımsızlık vaadiyle Osmanlı Devleti'ne karşı kıskırtıp buralarda hâkimiyet kurmaya çalışmışlardır.

Buna göre,

- I. Osmanlı toprakları, sömürgeci devletlerin hedefi hâline gelmiştir.
- II. Batılı devletler, Arap halkı arasında milliyetçilik düşüncesini yaymaya çalışmıştır.
- III. Avrupalı devletler, Osmanlı toplumunu içten bölerek topraklarını ele geçirmeyi amaçlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

4.

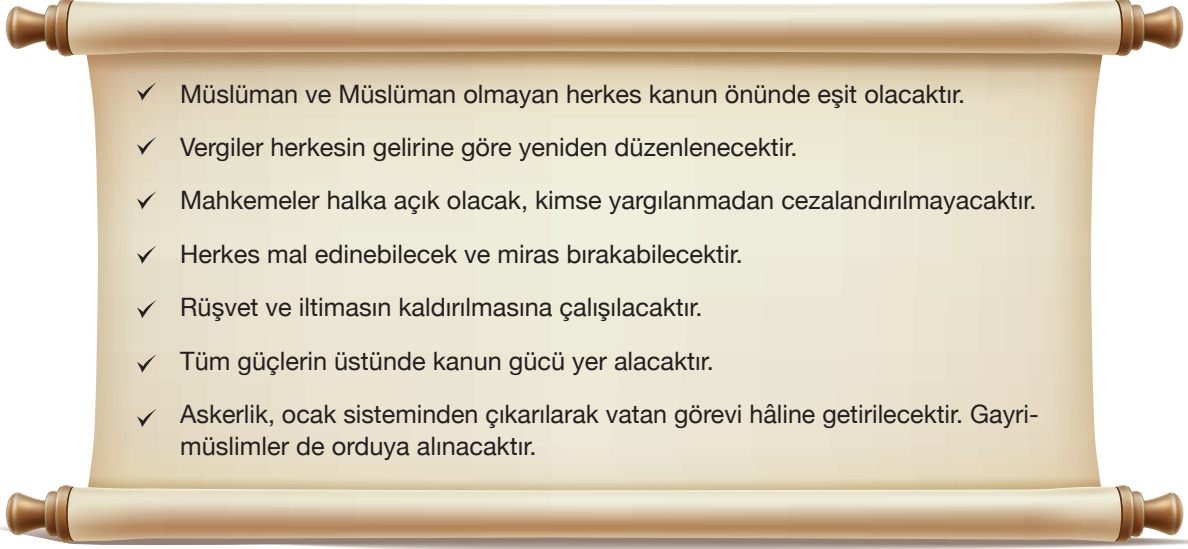
Fransız İhtilali'nin sonuçlarından en fazla etkilenen devletlerden biri Osmanlı Devleti oldu. Sırplar, Rumlar, Bulgarlar, Rumenler, Karadağlılar, Arnavutlar gibi Osmanlı topraklarında yaşayan milletler milliyetçilik düşüncesinin etkisinde kalarak ayaklandı. Bu milletler, Avrupalı devletlerin de yardımıyla bağımsızlıklarını kazanarak Osmanlı Devleti'nin XIX. yüzyılın başlarından itibaren dağılma sürecine girmesine yol açtılar.

Bu bilgilere göre aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Milliyetçilik akımı, Osmanlı Devleti'ni olumsuz yönde etkilemiştir.
- B) Azınlıklar, Avrupalı devletlerin desteğini almıştır.
- C) İsyanlar, Osmanlı Devleti'ni olumlu etkilemiştir.
- D) Osmanlı Devleti, çok uluslu olduğu için Fransız İhtilali'nden etkilenmiştir.

5. Aşağıda Tanzimat Fermanı'nda yer alan maddelerden bazıları verilmiştir:

Bu maddelere göre Tanzimat Fermanı ile ilgili olarak,

- I. Toplumsal eşitlik ilkesine vurgu yapılmıştır.
- II. Kanun üstünlüğü kabul edilmiştir.
- III. Yönetim şeklinin değişeceği ifade edilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III

6. Sanayi İnkılabı'yla birlikte üretimde insan gücünün yerini makineler aldı. Avrupa'da Sanayi İnkılabı'na öncülük eden devletlerin ekonomisi güçlendi. Üretimin hızlanması, Avrupalı devletlerin fabrikalarında işlenecek ham maddeye olan ihtiyacı arttırdı. Sanayileşme hamlesini tamamlayan devletler, ürettikleri ürünlerden fazla olanları satacak pazar alanları aramaya başladılar. Ekonomik ve siyasi olarak güçlü olan devletler, güçsüz olan devletleri kimi zaman işgal ettiler kimi zaman da baskı altına alarak büyük sömürge devletleri hâline geldiler. İngiltere, Fransa, Almanya gibi devletler sömürgecilik yarışına girdiler.

Bu bilgilere göre Sanayi İnkılabı'nın;

- I. devletler arasındaki sömürgecilik yarışının hız kazanması,
- II. milliyetçilik fikrinin dünyanın çeşitli yerlerine yayılması,
- III. büyük devletlerin ham madde ve pazar ihtiyacının artması,
- IV. devletler arasında rekabetin artması

sonuçlarından hangilerine yol açtığı söylenebilir?

- A) I ve II B) III ve IV C) I, III ve IV D) I, II, III ve IV

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR
Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa
(Mustafa Kemal'in Doğumu, Ailesi ve Çocukluğu)

1. "...Kolağası Mehmet Tevfik Bey, değerli ve milliyetçi bir Türk subayıydı. Türk tarihini iyi biliyor ve öğrencilerine tarih zevkini veriyordu. Mustafa Kemal, Türk tarihini bütün genişliği ve derinliği ile kavramış olan hocasından daima saygı ile söz etmiştir. 'Mehmet Tevfik Bey'e minnet borcum vardır, bana yeni bir ufuk açtı.' demiştir."

A. Fuat Cebesoy, *Sınıf Arkadaşım Atatürk*

Bu bilgiye göre Mustafa Kemal'in tarih dersine ilgi duymasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi olmuştur?

- A) Öğretmeninin B) Ailesinin
 C) Türk aydınlarının D) Arkadaşlarının

2. İdadi öğrenciliği sırasında Mustafa Kemal'in ilgi alanına matematik, yabancı dil ve hitabetin yanı sıra özellikle Türk tarihi de girmiştir.

Bu bilgi, Mustafa Kemal'in aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisine sahip olduğuna kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Teşkilatçılık B) Liderlik
 C) Çok yönlülük D) Barışçılık

3. Mustafa Kemal'in doğduğu Selânik'te Müslümanlarla birlikte Hristiyan ve Yahudi gibi farklı dinî kökenden gelen topluluklar bir arada yaşıyordu.

Bu bilgiye göre Selânik ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ticaret yolları üzerinde bulunmaktadır.
 B) Gayrimüslim nüfus çoğunluktadır.
 C) Farklı inançlara ev sahipliği yapmaktadır.
 D) Avrupa ile etkileşim içinde bulunmaktadır.

4. Aşağıda Mustafa Kemal'in Harp Okulunda öğrenciyken yaptığı konuşmasından bir bölüm verilmiştir:

"Arkadaşlar! Bize büyük görevler düşüyor. Yarın görev alıp gittiğimiz her yerde milletimizi yetiştirmek için subaylarımızın öğretmenini olacağız. Gittiğimiz yerlerde aydın gençlerle arkadaşlık ederek onları bu istikamete yönelteceğiz. Vatanımızı ve devletimizi büyük tehlikelerin beklediğini hatırdan çıkarmamak durumundayız..."

Mustafa Kemal'in bu sözlerine göre aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisine sahip olduğu söylenemez?

- A) Eğitimcilik B) Barışseverlik
 C) İdealistlik D) Vatanseverlik

5. 1897'de başlayan Türk-Yunan Savaşı'nın yaşandığı yıllarda Manastır tam bir seferberlik içindeydi. Erkekler davul zurna sesleri arasında askere çağrılıyor, sokaklarda öğrenciler ellerinde bayraklarla yürüyüş yapıyorlardı. Yakın dağlardaki Türk çeteleri, Rumlarla mücadele ediyordu. İşte tam o günlerde Mustafa Kemal kendisinin de bir şeyler yapması gerektiğini düşünerek gönüllü olarak askere yazılmaya gitti fakat öğrenci olduğu anlaşılınca okula geri gönderildi.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Mustafa Kemal, vatansever duygularla hareket etmiştir.
 B) Osmanlı Devleti yapılan savaşı kaybetmiştir.
 C) Mustafa Kemal, Manastır'da eğitim görmüştür.
 D) Balkanlar bölgesi savaş alanı hâline gelmiştir.

Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa (Mustafa Kemal'in Doğumu, Ailesi ve Çocukluğu)

6. Manastır, Adriyatik Denizi'ni Makedonya ve Balkanlara bağlayan yollar üzerinde olup Osmanlı Devleti'nin en önemli kentlerinden biridir. Mustafa Kemal'in Manastır Askerî İdadisinde okumaya başladığı yıllarda şehirde yaşayan Türk, Arnavut, Bulgar, Sırp, Rum ve Museviler arasında sorunlar yaşanmaktadır. Şehirdeki azınlıklar bağımsızlık faaliyetleri içinde olup sık sık ayaklanma çıkarmaktadır. Mustafa Kemal'in idadideki yılları bu çatışma ve isyanlara tanık olarak geçmiştir.

Bu bilgilere göre Manastır şehri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Stratejik öneme sahip bir kenttir.
- B) Mustafa Kemal ilköğrenimini burada tamamlamıştır.
- C) Batı Avrupa topraklarında yer almaktadır.
- D) Günümüzde Yunanistan toprakları içinde yer almaktadır.

7. Manastır Askerî İdadisini tamamladıktan sonra Mustafa Kemal, eğitim hayatına İstanbul Harp Okulunda devam etmiştir. Bu okulda aldığı eğitim; onun vatan, millet ve Türklük fikirlerinin olgunlaşmasını sağlamıştır. Ayrıca İstanbul'da Avrupa'dan gelen gazeteleri okuma fırsatı da bulan Mustafa Kemal, Osmanlı Devleti'nin ancak çağdaşlaşarak kurtulabileceği düşüncesini savunmuştur.

Bu açıklamalara göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Osmanlı Devleti'nin farklı kentlerinde eğitim almıştır.
- II. Batı'daki gelişmeleri takip etme imkânı bulmuştur.
- III. Okuduğu okullar, millî duygularının gelişmesine katkı sağlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

8. Selânik, 19. yüzyıl sonlarında canlı bir ticarete ve işlek bir limana sahip Osmanlı toprağı olan Makedonya'nın en gelişmiş kentiydi. Burası, Osmanlı Devleti'nin Batı'ya açılan kapısı niteliğindeydi. Avrupa ile demir yolu bağlantısı vardı. Çeşitli din ve milletten insanların bir arada yaşadığı bir şehirdi. Şehirde haberleşme için postane bulunduğu gibi çeşitli Avrupa devletlerinin gazetelerine ulaşma imkânı da bulunuyordu.

Bu bilgilere göre Selânik'le ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Kozmopolit bir yapıya sahiptir.
- B) Zengin bir kültürel yapıya sahiptir.
- C) Dışarıya kapalı bir yapısı vardır.
- D) Batı'da meydana gelen gelişmelere açık bir ortamda yer almaktadır.

9. Mustafa Kemal lise yıllarında dil öğrenme sürecini, "Manastır Askerî İdadisinde Fransızcadan geri idim. Öğretmen benimle çok ilgilenmiyor sadece bana uyarılarda bulunuyordu. Bu uyarılar çok gücüme gitti. İlk ev izni zamanında çözüm aradım. İki, üç ay gizlice Frerler Okulunun özel sınıfına gittim. Böylece okuldakinden daha fazla Fransızca öğrendim." sözleriyle anlatmıştır.

Bu alıntıya göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Eksiklik yaşadığı konularda çözüm yolu bulmaya çalışmıştır.
- II. Lise eğitimini Frerler Okulunda tamamlamıştır.
- III. Sorunlar karşısında yılmamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR
Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa
(Mustafa Kemal'in Doğumu, Ailesi ve Çocukluğu - I)

1. “Çocukluğuma dair ilk hatırladığım şey, mektebe gitmek meselesine aittir. Bundan dolayı annemle babam arasında bir çatışma vardı. Annem, gelecekte bir eğitim veren mahalle okuluna gitmemi istiyordu. Gümrükte memur olan babam, o zaman yeni açılan Şemsi Efendi'nin okuluna gitmemi ve yeni yöntemlere göre okumamı istiyordu. Nihayet babam bu meseleyi ustaca halletti. Önce Mahalle Mektebine başladım. Böylece annemin gönlü yapılmış oldu. Birkaç gün sonra da Mahalle Mektebinden alınıp Şemsi Efendi Mektebine kaydedildim.”

Atatürk'ün çocukluk döneminde yaşanan bu gelişmelere göre,

- I. Mustafa Kemal'in okula başladığı dönemde Osmanlı Devleti'nde eğitim alanında birlik yoktur.
- II. Mustafa Kemal'in eğitimi konusunda ailesi fikir birliğine varmıştır.
- III. Mustafa Kemal, modern tarzda bir eğitim almıştır.

çıkartımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2. Öğrencilik yıllarında yabancı dil öğrenmeye büyük önem veren Mustafa Kemal, Fransızcasını geliştirerek bu dildeki gazete ve kitapları okumaya başlamıştır.

Bu durumun Mustafa Kemal'e;

- I. Avrupa'da meydana gelen olaylardan haberdar olma,
- II. dünyada yaşanan olaylara daha geniş açıdan bakabilme,
- III. Batı kültür ve dünyasını yakından tanıma

kazanımlarından hangilerini sağladığı söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

3. Mustafa Kemal; Harp Okulunda ve Harp Akademisinde zekâsı, yetenekleri ve üstün kişiliği ile kendisini arkadaşlarına ve hocalarına tanıtmış, onların içten sevgi ve saygısını kazanmıştı. Askerlikle ilgili derslere duyduğu ilgisinin yanında matematik ve edebiyat derslerine ayrıca güzel söz söylemeye karşı da merakı ve eğilimi vardı. Bu okullarda memleket ve millet davalarıyla ilgilenmesi, düşüncelerini cesaretle ifade etmekten çekinmemesi sebebiyle aydın ve inkılapçı bir subay olarak tanınmıştı.

Bu açıklamaya göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Ülke sorunlarına karşı duyarlıdır.
- II. Çok yönlü bir kişiliğe sahiptir.
- III. Teşkilatçı bir yapıya sahiptir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

4. Mustafa Kemal; rüştiye yıllarından itibaren yalnız sınıf geçmek için değil, gelecekte üstlenmeyi düşlediği zor ve önemli görevler için de kendini yetiştirmeye başlamıştı. Matematikteki başarısı mantıklı, hesabını bilir bir kişilik kazanmasında; edebiyat ve şiire ilgisi, düşüncelerini özlü ve etkili bir biçimde açıklayabilen yazar ve konuşmacı olmasında etkili olmuştur. Tarihi sevmesi, bilinçlenmesi yanında millî duygularının beslenmesini sağlamıştır. Askerliğe karşı duyduğu yoğun ilgi ise onun liderlik yeteneklerini pekiştirmiştir.

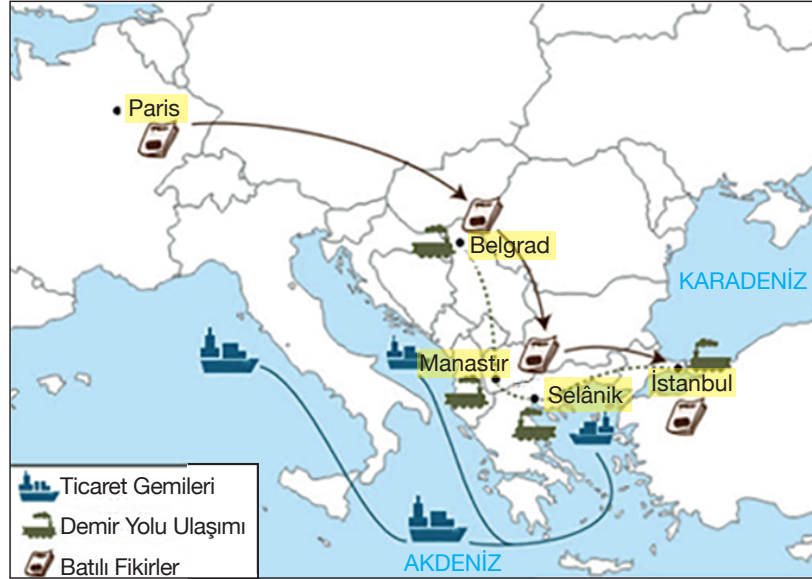
Bu metne göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Çok yönlü bir kişiliğe sahiptir.
- B) Millî tarih bilinci gelişmiştir.
- C) Demokratik bir kişiliğe sahiptir.
- D) Hitabet yönü gelişmiştir.

Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa (Mustafa Kemal'in Doğumu, Ailesi ve Çocukluğu - I)

5. Selânik, Makedonya'nın en gelişmiş şehirlerinden biridir. İşlek bir limana sahiptir. Avrupa ile demir yolu bağlantısı vardır. Şehirde çeşitli din, mezhep ve ırktan insan bir arada yaşamaktadır. Selânik'in deniz ve demir yolu bağlantısı bulunması, ticaret merkezi olması, renkli etnik yapısı, şehirde Batı tesirine açık çeşitli fikir akımlarının yerleşmesine elverişli bir ortam yaratmıştır. Dolayısıyla Mustafa Kemal her türlü yeni fikre açık bir ortamda yetişme imkânı bulmuştur.

Bu harita ve bilgilere göre Selânik şehri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Dışarıdan gelebilecek etkilere kapalı bir durumdadır.
B) Kültürel yönden zengin bir şehirdir.
C) Ekonomik açıdan canlı ve gelişmiş bir yapıya sahiptir.
D) Mustafa Kemal'in düşünce yapısının şekillenmesine katkısı olmuştur.
6. "Harp Okulunda üçüncü sınıf kalabalıktı. Bunlardan ancak pek az bir kısmı Harp Akademisine girebilecekti. Geri kalanlar tayin edildikleri kıtalara dağıtılacaktı. Mustafa Kemal, muhakkak kurmay subay olacağına inanıyordu. Bir gün; 'Ya kurmay subay olamazsan ne yaparsın?' diye yarı ciddi, yarı şaka takılan sınıf arkadaşımız Arif'i derhâl susturmuştu: 'Seni bilmiyorum fakat ben muhakkak, kurmay subay olacağım.' Mustafa Kemal kurmay oldu. Arif, mümtaz yüzbaşı olarak okuldan çıktı."

Ali Fuat Cebesoy, Sınıf Arkadaşım Atatürk

Bu alıntıya göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Kararlı bir kişilik yapısına sahiptir.
II. Öğrencilik hayatının tamamını askerî okullarda sürdürmüştür.
III. İdeallerinin peşinden gitmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR
Mavi Gözlü Çocuk: Mustafa
(Mustafa Kemal'in Doğumu, Ailesi ve Çocukluğu - II)

1. Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde farklı şehirlerden ve toplumsal kesimlerden gelen öğrencilerle tanıştı. Bazı arkadaşlarından ve öğretmenlerinden çok etkilendi. Onlar sayesinde yeni düşünceleri ve fikirleri tanıma fırsatı buldu. Burada, vatan ve hürriyet şairi Namık Kemal'i ve eserlerinde Türkçülüğü öne çıkaran Mehmet Emin Yurdakul'u tanıdı. Bu dönemde Türk kültür ve tarihi ile ilgili okuduğu eserler sayesinde fikir hayatı şekillendi.

Bu durum Mustafa Kemal'in fikir hayatında aşağıda verilen kavramlardan hangisinin gelişmesini sağlamıştır?

- A) Milliyetçilik B) Sömürgecilik C) Osmanlıcılık D) Laiklik

2. Osmanlı Devleti'nin önemli kentlerinden biri olan Selânik'te Müslüman, Rum, Musevi, Ermeni, Bulgar gibi birçok farklı topluluk bir arada uzun yıllar uyum içinde yaşasa da Mustafa Kemal'in doğduğu yıllarda Fransız İhtilali'nin sonuçları bölgedeki ulusların bağımsızlık için harekete geçmesine ve aralarında sık sık çatışmaların yaşanmasına neden olmuştur.

Buna göre,

- I. Osmanlı, imparatorluk niteliği taşımaktadır.
 II. 19. yüzyılda Selânik'te düzen ve asayiş bozulmuştur.
 III. Milliyetçilik akımı, azınlıklar arasında etkili olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

3. Harp Akademisinde birlikte okuduğu arkadaşı Asım Gündüz, Mustafa Kemal'i şu sözlerle anlatmaktadır:

“Doğup büyüdüğü Selânik'in, Batı'ya daha çok bağlantılı bulunması sebebiyle olacak, dikkatleri üzerine çeken fikirleri vardı. Etrafına topladığı arkadaşlarıyla cesaretle konuşur ve onları güzel konuşmasıyla kısa zamanda tersi altına alırdı. Bizler vatan, millet ve Türklük fikirlerini ilk defa Harp Akademisi sıralarında ondan duymuştuk.”

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili olarak,

- I. Hitabet yeteneğine sahiptir.
 II. Cesur bir kişiliğe sahiptir.
 III. Doğduğu kent, fikir hayatının şekillenmesinde etkili olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

4. Selânik, Makedonya'nın önemli yerleşim merkezlerinden biriydi. Siyasi ve kültürel açılardan çevre ülkelerden etkileniyordu. Avrupalı devletlerin ve padişaha karşı olanların yürüttükleri faaliyetler, Selânik'te yakından hissediliyordu. Selânik'teki ortam, Mustafa Kemal'in küçük yaşlarda ülkenin gerçek durumunu görmesini sağladı.

Bu bilgilere göre Selânik ile ilgili,

- I. Kültürel etkileşimin yoğun olduğu bir merkezdir.
- II. Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişmesinde rolü bulunmaktadır.
- III. Balkanlarda Osmanlı Devleti'nden kopan ilk şehirdir.

Çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

5. “Komşumuz Binbaşı Kadri Bey'di. Onun oğlu Ahmet askerî okula gidiyordu. Askerî mektep elbiseleri giyiyordu. Onu görünce ben de böyle elbiseler giymeye hevesleniyordum. Sokaklarda zabıtlar görüyordum. Onların derecesine varmak için takip edilmesi lazım gelen yolun askerî rüştiyeye girmek olduğunu anlıyordum. O sırada annem Selânik'e geldi. Askerî rüştiyeye girmek istediğimi söyledim. Annem askerlikten pek korkuyordu. Asker olmama şiddetle engel oluyordu. Kabul imtihanı zamanı gelince ona sezdirmeden kendi kendime askerî rüştiyeye imtihan verdim. Böylece anneme karşı bir emrivaki yaptım.”

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Amacına ulaşmak için kararlı bir tutum göstermiştir.
- II. Askerlik mesleğini seçmesinde çevresi de etkili olmuştur.
- III. Eğitimi konusunda annesi ile anlaşmazlık içine düşmüştür.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

6. Mustafa Kemal, rüştiyeden başlayarak askerî okullarda Almanca öğrenmiştir. Yine rüştiyeden başlayarak ikinci bir yabancı dil olarak Fransızca öğrenmiştir. İstanbul'daki eğitim hayatı süresince gösterdiği çabalarla Fransızcasını ileri bir düzeye çıkarmıştır. Mustafa Kemal, okuma zevki ve yabancı dil bilmesi sayesinde dünyada olup bitenleri ve dönemin başlıca düşünce akımlarını izleme olanağı bulmuştur.

Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda yabancı dil bilmesinin ve okuma alışkanlığına sahip olmasının Mustafa Kemal'in hayatına yaptığı katkılar ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Dünyada yaşanan gelişmelerin farkında olmasını sağlamıştır.
- B) Avrupa'daki gelişmeleri takip etme imkânı sunmuştur.
- C) Fikir hayatının oluşmasına katkı sağlamıştır.
- D) Askerlik mesleğini seçmesinde etkili olmuştur.

1. Türkçülük akımı içinde yer almış kişilerden biri de Ziya Gökalp'tir. Ziya Gökalp özellikle Türkçe ile ilgili şiirleriyle Mustafa Kemal üzerinde etkili olmuş ve ona ileride yapacağı dil inkılabı konusunda ilham vermiştir.

Bu metinde Mustafa Kemal'in kişiliğinin oluşmasına etki eden faktörlerden hangisine yer verilmiştir?

- A) Ailesi B) Yabancı aydınlar
C) Yerli aydınlar D) Öğretmenleri

2. Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde geleceğin ünlü hatip ve şairi Ömer Naci ile tanışmış ve arkadaş olmuştur. Ömer Naci, Mustafa Kemal'e Tevfik Fikret'in ve Namık Kemal'in eserlerini tanıtmış ve sevdirmiştir. Yakın arkadaşı Ali Fethi'nin Fransızcaya hâkimiyeti oldukça ileri bir seviyedeydi. Onun aracılığıyla Rousseau, Voltaire ve Montesquieu gibi Aydınlanma Çağı Fransız düşünürlerin eserleriyle tanışmıştır.

Bu açıklamada Mustafa Kemal'in kişiliğinin oluşmasına etki eden faktörlerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Arkadaşları B) Öğretmenleri
C) Ailesi D) Yaşadığı kentler

3. Baskıcı yönetimlere karşı özgürlüğü ve insan haklarını savunan, Batı medeniyetinin örnek alınması gerektiğini dile getiren Tevfik Fikret'in eserleriyle okul yıllarında tanışan Mustafa Kemal; "Ben inkılap ruhunu ondan aldım." diyerek Tevfik Fikret'ten nasıl etkilendiğini ifade etmiştir.

Buna göre Tevfik Fikret'in Mustafa Kemal'de;

- I. çağdaşlık II. hürriyet III. vatan sevgisi

duygularından hangilerinin gelişimine katkı sağladığı söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

4. Mustafa Kemal'in fikirlerinin şekillenmesinde Osmanlı Devleti'ni çöküşten kurtarmak için ortaya atılan düşüncelerin de etkisi oldu. O, bu düşüncelerin doğup geliştiği ortamlarda bizzat bulunarak ve sonuçlarını yaşayarak onların uygulanabilir çözümler olup olmadığını görme imkânı buldu.

Bu açıklamada Mustafa Kemal'in kişiliğinin oluşmasına etki eden;

- I. çevre,
II. eğitim,
III. fikir akımları

faktörlerinden hangileri vurgulanmıştır?

- A) Yalnız I B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

5. • Fransız aydınları yazdıkları eserler ile halkın ülke yönetiminde tek söz sahibi olması gerektiğini savunmuşlar, sosyal farklılıklara karşı çıkmışlar ve tüm insanların kanunlar karşısında aynı haklara sahip olması için mücadele etmişlerdir. Aydınların bu mücadelesi, Fransız İhtilali'ne neden olan unsurlardan biridir.
- Mustafa Kemal lise yıllarında arkadaşı Ömer Naci'nin etkisiyle, Fransız yazar ve düşünürlerin eserleriyle tanışmıştır. Bunlar içinde özellikle Voltaire, J.J. Rousseau ve Montesquieu'nun kitaplarını okumuştur.

Bu bilgilere göre Mustafa Kemal'de aşağıdaki anlayışlardan hangisinin geliştiği söylenemez?

- A) Din ve ırk birliği B) Eşitlik
C) Adalet D) Ulusal egemenlik